

Posudek oponenta bakalářské práce Lucie Jiráskové

Dobrovolnictví a jeho vliv na životní spokojenost

Obecně je dobrovolník člověk s dobrou vůlí někomu nebo něčemu napomoci k dosažení čehokoliv k vylepšení stávající situace. Tuto přirozenou potenci každého jednotlivce je možné do určité míry kultivovat a organizovaně využívat prostřednictvím občanských sdružení a nestátních neziskových organizací, v nichž pak vzniká ta nejpřirozenější symbióza, jejímž výsledkem je uspokojení všech zúčastněných stran. Uspokojení dobrovolníka prostřednictvím dobrovolnické činnosti je tématem bakalářské práce Lucie Jiráskové.

Standardně se padesátistránková práce dělí na část teoretickou a empirickou, které jsou ve vyvážené proporcii zhruba 1 : 1, a úctyhodný seznam použité literatury: okolo padesáti titulů, z čehož je skoro polovička anglicky psaných.

Autorka nejprve definuje pojem dobrovolnictví a odděluje obecnější projevy svobodné dobré vůle (např. příležitostné vzájemné pomáhání), které nazývá neformální dobrovolnictví, od formalizovaného dobrovolnictví v rámci občanských sdružení bez nároku na odměnu, za účasti solidarity, vzájemnosti a důvěry, všem srozumitelné pod pojmem volunteering. Dále se směr výkladu ubírá ke sledování uspokojení, které člověk nalézá skrze prospěch druhého. Není to odměna, výplata, ani jiný materiální ekvivalent, ale je to vděk, sebeuplatnění, vztahy s novými lidmi atd.

Základní motivace dobrovolníka je za prvé z jakéhosi nadbytku, kdy dobrovolník uvažuje: „jsem spokojený, proto můžu něco dát“, nebo za druhé z nedostatku, kdy se člověku něčeho nedostává, proto se snaží o spokojenost usilovat převedením na něco pozitivního, službou pro druhé. V obou situacích nastává uspokojení, jež prokázaly mnohé uvedené studie. Problém, co je dřív a co potom, co je příčina a co je důsledek dobrovolnictví, rozebírá autorka v kapitole o kauzalitě, a dochází k závěru, že subjektivní pozitivní hodnocení celkové životní spokojenosti (mentální a možná i fyzické) se projeví až v důsledku vykonávání dobrovolnictví, a že nejdůležitější pro spokojenost a pozitivní vnímání smyslu života je rozvoj sociálních vztahů a nových kontaktů.

Hodnocení: V praktické části jde o pokus exaktně ověřit platnost pozitivního vztahu dobrovolnictví a osobní spokojenosti, k čemuž autorka k sekundární analýze využila data získaná v dříve provedeném kvantitativním zkoumání v českých podmínkách, jež v knize *Vzorci a hodnoty dobrovolnictví v ČR na počátku 21. století* provedli Pospíšilová a Frič.

Nejsem kvalifikovaná v kvantitativně orientované sociologii, proto mi nezbyvá než důvěřovat vyhodnoceným tabulkám, a o správném postupu se nechávám přesvědčit interpretací získaných výsledků. Oceňuji schopnost autorky dostat z dat limitovaných jiným účelem své vlastní poznatky. Výsledek zkoumání potvrzuje, že formální dobrovolníci jsou výrazně spokojenější než neformální dobrovolníci a nedobrovolníci. U nedobrovolníků to není překvapivé, ale problematický moment vidím v rozdílu u formálních a neformálních dobrovolníků. Možná problém spočívá v nesprávných údajích výchozího výzkumu: autorka na str. 41 píše, že určitá část formálních dobrovolníků patří i mezi dobrovolníky neformální. Pak musí samozřejmě vyjít vyšší míra spokojenosti u těch formálních. Pravděpodobně do hry vstupují ještě i jiné vlivy, než uvedené socio-demografické, ale ty už nejsou zjistitelné z výchozích dat. Nabízí se jich mnoho (rozdíly mezi oběma typy dobrovolnosti, zaměření dobrovolnické činnosti ve výchozím výzkumu sledováno bylo; dalo by se i přemýšlet i o tom, kdo vlastně pocítí větší uspokojení. Jestli formální dobrovolník, který může být blíže k profesionální otrlosti či vyhoření, než neformální dobrovolník, který intenzivněji prožije, podaří-li se mu posloužit v pravý čas a na pravém místě). Tyto otázky jsou sice mimo rámec této práce, ale vždy je dobré, když se autor o vzájemném vztahu věcí alespoň zmíní.

Závěrečné kladné potvrzení výzkumné otázky rozhodně není nevýznamným zjištěním, možná je dokonce nové a překvapivé. Dotýká se problematiky kvality života, potažmo i smyslu života. Z výsledků práce, která se dotýká těchto obtížně uchopitelných hodnot, by se daly vyvodit širší závěry ve smyslu pokusu o antropologické, nebo snad i náboženské zhodnocení. Vždyť například v novozákonní zvěsti se ve výroku „sláva na výsostech a na zemi pokoj lidem dobré vůle“ říká ve zkratce totéž, o co jde v této práci: uspokojení může nastat jen prostřednictvím služby pro druhého, neboli: pravé peklo vzniká z výčitek, že jsme pro druhého neudělali to, co bylo v našich silách. Z toho důvodu si myslím, že než kauzalitu by bylo zajímavější zkoumat antropologické konstanty.

Bakalářská práce je napsána poměrně úsporným, ale věcným a velmi přesným jazykem, bez výskytu pravopisných chyb. Na str. 23 jsem zaznamenala, že věta „Štěstí od spokojenosti bývá často odlišeno.....“ se vyskytuje stejná ještě na str. 26. Všimla jsem si, že na str. 42 došlo k nesprávnému výpočtu průměru míry deklarované spokojenosti (0,82 místo 1,9). K dořešení rozdílu mezi pojmy pohoda a spokojenost (pojem je zde neustálen, i když se jím autorka usilovně zabývá) bych dodala, že slovo pohoda se slovním základem *hod* obsahuje náhodu, hodnotí momentální stav, vyjadřuje nestabilitu a nestálost. Nebo možná i *hod* ve smyslu dobrého jídla, pak pohoda rozhodně nesouvisí s druhým. Naproti tomu spokojenost se

slovním základem *pokoj* připomíná více to, oč autorce jde - ideální stav vyrovnanosti a jistoty (*satisfaction*), který se druhého týká s určitostí.

Práci považuji za poctivě provedenou, dokazující schopnost pracovat s literaturou, udržet myšlenkovou kontinuitu, vytyčit problém, stanovit postup a z dat jiného výzkumu vyčíst odpověď na své otázky. Navrhuji práci hodnotit známkou dvě, v případě zdařilé obhajoby budu i pro jedničku.

Praha, FHS UK září 2013

Eliška Pincová